

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา
เทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**
**Participation of the people in organizing the community community
forum to develop the San Pu Loei Municipality Development Plan Doi
Saket District Chiang Mai Province**

มงคลชัย สมศรี¹

Mongkonchai Somsri

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนและผู้นำชุมชน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสันปูเลย อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การจัดเวทีประชาคม; จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research article aims to study the level of people's participation in organizing community community meetings in order to develop a development

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา; Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

E-mail : mongkolchai1218@gmail.com

plan of San Pu Loei Subdistrict Municipality. and a comparative study of people's participation in organizing community community meetings in order to develop development plans of sub-district municipalities It is a quantitative research. The population groups used in the research were: The representatives of households and community leaders consisted of 400 people. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The results showed that Most of the people participated in the establishment of a community community forum in order to develop a development plan for the San Pu Loei municipality. at a high level in all aspects When comparing the participation of citizens in the preparation of municipal development plans based on personal factors of age. The levels of education, occupation, income, status and length of stay in the sub-district municipality were different. The overall and individual aspects of participation were significantly different at the .05 level. participation is no different.

Keywords: public participation; organizing a community forum; Make a local development plan

1. บทนำ

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” ถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศสะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง หรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชน โดยคนในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น ดังเห็นได้จากการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น (อรทัย กกผล, 2552)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังได้บัญญัติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ใน หมวด 6 ว่าด้วยนโยบายแห่งรัฐ ในมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ในส่วนของการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดไว้ใน หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 บัญญัติไว้ว่า ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ จากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ทำให้มองเห็นภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบของประชาชน เมื่อเกิดการพัฒนาท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมก็จะเกิดการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล(Good Governance) ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง โครงการกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตรงตามความ ต้องการของประชาชน ทำให้เกิดพลังและตามมาด้วยความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม

ด้วยเหตุการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการโดยเฉพาะการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางโดยมีเพียงหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ในการบริหารการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินตามแผนแต่ความเป็นอิสระนั้น ไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็นรัฐอิสระยังคงต้องอยู่ในกำกับหรือตรวจสอบโดยรัฐและประชาคม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนกระทรวง กรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย หลักการสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หากไม่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้วการบริหารหรือความต้องการเกิดขึ้นก็กำหนดแนวทางดำเนินการเป็นเรื่องๆ ไป ซึ่งนอกจากจะต้องแก้ไขปัญหาอย่างซ้ำซ้อนและไม่มีที่สิ้นสุดแล้วยังอาจทำให้ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นจนเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะแก้ไขได้เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคลการเงินและการคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนานั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาที่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนนั้น จะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกันเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่่อรองรับภารกิจถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในอนาคต ซึ่งเทศบาลตำบลสันปูเลยก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขึ้นและต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้วยทุกครั้ง

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษามีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ว่าอยู่ในระดับใด และประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อ

จัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลต่างกันหรือไม่เพียงใด เพื่อจะได้ข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมเพื่อจะได้นำไปพัฒนาเทศบาลตำบล และเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน อันจะสนองเจตนารมณ์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าในประเทศไทยแนวคิดนี้ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปงานวิจัยต่างๆ จึงพยายามรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นซึ่งพบว่า การที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องอาศัยลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลเป็นตัวแปรอิสระ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ รวมทั้งการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่จะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคือการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยเลือกใช้แนวคิดตัวบ่งชี้ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ซึ่งมีองค์ประกอบพิจารณา ได้แก่ 1. การร่วมวางแผน 2. การร่วมปฏิบัติ/ดำเนินการ 3. การร่วมรับผลประโยชน์ และ 4. การร่วมในการติดตามประเมินผล

3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5,558 คน โดยขนาดตัวอย่างตามสูตร Krejcie and Morgan (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2556: 141-148) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 รายแล้วทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นระยะเวลา 6 เดือนระหว่างเดือนมีนาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2560 จนได้ข้อสรุปแล้ว

3.3 ด้านเทคนิคการวิจัย ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research method) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ ซึ่งใช้ทั้งสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และสถิติทดสอบ ได้แก่ ค่า t -test, ค่า F -test

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 50.00 เป็นเพศชายและเพศหญิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.70 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 14.13 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 77.45 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 9.51 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 89.95 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 6.78 มีสถานภาพโสด ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.56 ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 19.29 ประกอบอาชีพค้าขายและส่วนใหญ่ร้อยละ 68.48 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท รองลงมาร้อยละ 12.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย สำหรับการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.46$) ลำดับรองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 4.35$) ลำดับถัดไปคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 4.22$) และการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติตาม ($\bar{x} = 4.19$)

การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย ตามสมมติฐาน ดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลแตกต่างกัน ผลการทดสอบตามสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า

เพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน เพศชาย ($\bar{x}= 4.08$) และเพศหญิง ($\bar{x}= 4.07$) ตามลำดับ

- สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลแตกต่างกัน ผลการทดสอบตามสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามอายุ โดยรวมมีระดับ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อายุ 26-35 ปี ($\bar{x}= 4.19$) รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี ($\bar{x}= 4.16$) อายุ 46 ปีขึ้นไป ($\bar{x}= 3.96$) และอายุ 18-25 ปี ($\bar{x}= 3.92$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามอายุ แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{x}=4.16$) รองลงมาคือ ประถมศึกษา ($\bar{x}= 4.11$) มัธยมศึกษา ($\bar{x}=4.08$) อนุปริญญา ($\bar{x}= 4.07$) และปริญญาตรี ($\bar{x}= 3.87$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สมมติฐานที่ 4 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามอาชีพ โดยรวมระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามอาชีพ พบว่า อาชีพที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาชีพรับจ้าง ($\bar{x}= 4.21$) รองลงมาคือ อาชีพรับราชการ ($\bar{x}= 3.99$) อาชีพเกษตรกร ($\bar{x}= 3.97$) อาชีพอื่น ๆ ($\bar{x}= 3.89$) และกำลังศึกษา ($\bar{x}= 3.03$) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สมมติฐานที่ 5 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล แตกต่างกัน ผลการทดสอบ

สมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามรายได้ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายได้ พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รายได้ 5,001-10,000 ($\bar{x}$ = 4.26) รองลงมาคือ รายได้ 15,000 ขึ้นไป ($\bar{x}$ = 4.02) และรายได้ 10,001-15,000 ($\bar{x}$ = 3.92) และ ต่ำกว่า 5,000 ($\bar{x}$ = 3.03) ตามลำดับเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามรายได้แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สมมติฐานที่ 6 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลยที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานภาพหย่า ($\bar{x}$ = 4.37) รองลงมาคือ สถานภาพ สมรส ($\bar{x}$ = 4.05) และสถานภาพ โสด ($\bar{x}$ = 3.98) และ แยกกันอยู่ ($\bar{x}$ = 3.91) ตามลำดับเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามสถานภาพแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

- สมมติฐานที่ 7 ประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลย ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาศัยอยู่ 2 – 5 ปี ($\bar{x}$ = 4.26) รองลงมาคือ ระยะเวลา ต่ำกว่า 2 ปี ($\bar{x}$ = 4.10) และระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป ($\bar{x}$ = 4.05) และ 5-10 ปี ($\bar{x}$ = 3.03) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นสำคัญที่ได้ค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.46$) ลำดับรองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 4.35$) ลำดับถัดไปคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x} = 4.22$) และการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติตาม ($\bar{x} = 4.19$) ทั้งนี้ เนื่องจากภาระการมีส่วนร่วมในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลยนั้น ส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือ จากประชาชน กล่าวคือจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการลงพื้นที่ สํารวจข้อมูล ในการจัดประชุมประชาคมในเขตเทศบาลและการจัดกิจกรรมตามประเพณีหรือวันสำคัญต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยประชาชนมีส่วนร่วมจึงจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ ส่วนด้านการวางแผนด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผลจะเป็นการทำหน้าที่ของบุคลากรในเทศบาลตำบลทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงพบว่า การมีส่วนร่วมตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุมลัน ศรีกิจการ (2546) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อติศักดิ์ คำเพราะ (2550) ได้ศึกษาในเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิภพ กิตติภาส (2550) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสันมหาพนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำประชาคม-การจัดทำแผนเทศบาล อยู่ในระดับมาก แต่กลับมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจสิริ นาอินทร์ (2548) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนเทศบาลของเทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอยู่ในระดับ ปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชน ปัจจัยที่

ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลคือ ระดับการศึกษาอาชีพ และการมีตำแหน่งในชุมชน

อย่างไรก็ตามประชาชนในเทศบาลตำบลสันปูเลย มีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เกิดจากภาพลักษณ์ ความศรัทธาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารที่ประชาชนมีความเห็นว่า ผู้บริหารนโยบายที่ชัดเจน มีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สามารถสนองความต้องการของหมู่บ้านอย่างจริงจัง ทำงานเพื่อความโปร่งใส และโครงการมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน และนำผลการดำเนินงานแจ้งต่อประชาชนในหมู่บ้านทราบทุกครั้ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาค้นหาคำตอบที่ตั้งไว้ และผู้วิจัยยังได้ตกผลึกองค์ความรู้ใหม่ที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่มาจากภาพลักษณ์ ความศรัทธาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารที่ประชาชนมีความเห็นว่า ผู้บริหารนโยบายที่ชัดเจน มีความจริงใจในการแก้ปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สามารถสนองความต้องการของหมู่บ้านอย่างจริงจัง ทำงานเพื่อความโปร่งใส และโครงการมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน และนำผลการดำเนินงานแจ้งต่อประชาชนในท้องถิ่นทราบทุกครั้ง

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลค่อนข้างน้อย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดประชุมประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลสันปูเลย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการที่ประชาชนมีความสนใจที่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของเทศบาลตำบลแต่ละด้านแล้วนั้น ควรร่วมกันประเมินผลและสรุปการจัดทำกิจกรรมเพื่อเพิ่มการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินการกิจกรรมให้เข้มแข็งและนำผลสรุปไปพัฒนาต่อไป

- เทศบาลตำบลสันปูเลย ควรจัดประชุมกลุ่มเพื่อการนำเสนอผลการดำเนินงานและให้ประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบ ติดตามประเมินผลโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว

- เทศบาลตำบลสันปูเลย ควรจัดทำปฏิทินการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และกำหนดช่วงเวลาในปฏิทิน เช่น ช่วงเวลาในการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงาน การติดตามผล และเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ศรีกิจการ. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์สังคมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เบญจสิริ นาอินทร์. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนเทศบาลของเทศบาลตำบลแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พิภพ กิตติกาศ. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์. เสมอธรรม, กรุงเทพมหานคร.
- อดิศักดิ์ คำเพราะ. (2550). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรถัย กกผล. (2552). “คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น”. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.